

1. ΕΙΝΑΙ ΝΕΚΡΗ Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΡΑΤΩΝ;

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 04/11/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 04/11/2023

Σελίδα: 1

ΦΑΚΕΛΟΣ - 1

ΜΕΣΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΕΙΝΑΙ ΝΕΚΡΗ Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΡΑΤΩΝ;

ΓΡΑΦΟΥΝ ΙΝΩ ΑΦΕΝΤΟΥΛΗ, ΜΑΡΙΑ ΓΑΒΟΥΝΕΛΗ,
ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΛΟΥΧΟΣ,
ΝΑΤΑΣΑ ΜΠΑΣΤΕΑ, ΚΙΤΤΥ ΞΕΝΑΚΗ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΑΠΠΑΣ,
ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΠΥΡΓΙΩΤΗ, ΛΟΥΚΑΣ ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ, ΓΙΟΣΚΑ ΦΙΣΕΡ Σ. 46-55

Διαβάστε επίσης

- Αντισημιτισμός, αυτή η μάστιγα
- Στο μυαλό του Ερντογάν
- Ελληνική βοήθεια στη Γάζα

Είναι νεκρή η λύση των δύο κρατών;

Η ειρηνική συνύπαρξη μέσω της αναγνώρισης ενός εβραϊκού και ενός παλαιστινιακού κράτους βρίσκεται στο τραπέζι εδώ και περισσότερο από 30 χρόνια

ΤΗΣ ΚΙΤΤΥΣ ΞΕΝΑΚΗ

«Αυτή είναι η ώρα του πολέμου» διακήρυξε τη Δευτέρα ο Μπενιαμίν Νετανιάου, αποκλείοντας την ιδέα μιας εκκευρίας με τη Χαμάς. Το Ισραήλ έχει προειδοποιήσει επανειλημμένως ότι ο πόλεμος θα είναι «μακρύς και δύσκολος», κανένας όμως δεν γνωρίζει τι επακριβώς έχει στο μυαλό του για την «επόμενη μέρα» και στο μεταξύ ο κίνδυνος μιας περιφερειακής κλιμάκωσης διαρκώς αυξάνεται. Ο Τζο Μπάιντεν, βέβαια, παρουσίασε την περασμένη εβδομάδα το όραμά του: μια νέα γενιά ειρηνευτικών συνομιλιών στη Μέση Ανατολή για μια «λύση δύο κρατών», όπου το Ισραήλ θα συνυπήρχε με ένα ανεξάρτητο παλαιστινιακό κράτος. Είναι μια λύση στην οποία έχουν επανέλθει τελευταία με διπλώσεις τους πολλοί και διαφορετικοί, από τον Εριανουέλ Μακρόν μέχρι τον Πάπα Φραγκίσκο και από τον Αραβικό

Σύνδεσμο μέχρι τη Μόσχα. Μόνο που άλλοι τόσοι τη θεωρούν νεκρή, και μάλιστα από καιρό, πριν καν πυροδοτήσει η Χαμάς με την πρωτοφανή τρομοκρατική της επίθεση στο Νότιο Ισραήλ τον τελευταίο κύκλο βίας στην περιοχή.

Η ΕΙΡΗΝΙΚΗ συνύπαρξη και η αμοιβαία αναγνώριση ενός εβραϊκού κράτους, του Ισραήλ, και ενός παλαιστινιακού κράτους, στη βάση συνδρών που θα προέκυπταν μέσα από διαπραγματεύσεις, αλλά με αφετηρία τα προ του 1967 σύνορα – η περίφημη «λύση των δύο κρατών» –, βρίσκεται στο τραπέζι από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Εκεί αφεθεί στην άκρη ωστόσο από το 2014, όταν κατέρρευσε η τελευταία ειρηνευτική προσπάθεια υπό την αιγίδα των ΗΠΑ, εν μέσω διαφωνιών για τα σύνορα και τους εβραϊκούς οικισμούς, την απελευθέρωση παλαιστινίων κρατουμένων και άλλα ζητήματα. Ο Τζο Μπάιντεν είναι ο πρώτος αμερικανός πρόεδρος εδώ και τρεις δεκαετίες που δεν ξεκίνησε τη θητεία του προσπαθώντας να πείσει για κάποιο είδος λύση δύο κρατών – για το είδος της «λύσης» που προωθούσε ο Ντόναλντ Τραμπ ως μη μιλήσουμε καλύτερα. Στη διάρκεια επίσκεψής του στη Δυτική Οχθη την περασμένη χρονιά, ο Μπάιντεν είχε πει πως «ο έδαφος δεν είναι πρόσφορο». Μέχρι πρόσφατα, ο ίδιος επικεντρωνόταν σε μεγάλο βαθμό στην προσπάθεια να αποφευχθεί μια νέα σύγκρουση μεταξύ Ισραηλινών και Παλαιστινίων στη Γάζα και τη Δυτική Οχθη – και στην εξασφάλιση μιας μεγάλης ειρηνευτικής συμφωνίας μεταξύ Ισραήλ και

Σαουδικής Αραβίας, που θα περιλάμβανε «σημαντικά μέτρα προς όφελος των Παλαιστινίων». Η επίθεση της Χαμάς, ο νέος πόλεμος που ξέσπασε, άλλαξαν όλα τα δεδομένα. «Δεν μπορούμε να γυρίσουμε πίσω στο στάτους κβο που υπήρχε στις 6 Οκτωβρίου», δήλωσε ο αμερικανός πρόεδρος στις 25 Οκτωβρίου. «Η Χαμάς δεν μπορεί να συνεχίσει να τρομοκρατεί τους ισραηλινούς

πολίτες... Όταν αυτή η κρίση τελειώσει, πρέπει να υπάρξει ένα όραμα για το τι ακολουθεί, και κατά την άποψή μας πρέπει να είναι μία λύση δύο κρατών. Σημαίνει μια συγκεκριμένη προσπάθεια να μπούμε σε ένα μονοπάτι προς την ειρήνη». Ο κατάλογος των εμποδίων, ωστόσο, ήδη μακρύς από πριν, είναι πια ατελείωτος.

Η ΕΧΘΡΟΤΗΤΑ στην περιοχή βρίσκεται στα χειρότερα επίπεδά της μετά τη δεύτερη Ιντιφάντα, πριν από δύο δεκαετίες. Η αίσθηση της ανασφα-

λειας στην ισραηλινή πλευρά και ο μετεωρικό αυξανόμενος αριθμός θυμάτων στην παλαιστινιακή δύσκολα θα αφήσουν το οποιοδήποτε περιθώριο για συμβιβασμούς. Η σημερινή κυβέρνηση του Ισραήλ είναι η πλέον ακροδεξιά στην ιστορία του και τα περισσότερα μέλη της δεν θέλουν καν να ακούσουν για λύση δύο κρατών. Οποιαδήποτε νέα κυβέρνηση προκύψει μεταπολεμικά θα δεχθεί πιθανότατα πιέσεις από τους ισραηλινούς πολίτες να μη συμφωνήσει σε κανένα σχέδιο που θα μπορούσε στα μάτια τους να

Παλαιστίνιοι περπατούν ανάμεσα στα συντρίμια έπειτα από ισραηλινή αεροπορική επίδρομη στη γειτονιά Αλ Σέιχ Ρεντούαν στη Βόρεια Γάζα

ΧΑΣΑΝ ΝΑΣΡΑΛΑ

«100% παλαιστινιακή η απόφαση»

Σε υψηλούς τόνους, αλλά χωρίς τη μεγάλη είδηση, έκανε χτες την πρώτη του δημόσια εμφάνιση μετά την 7η Οκτωβρίου ο Χασάν Νασράλα. Ο γηγέτης της λιβανέζικης φιλοϊρανικής Χεζμπολάχ είπε πως η απόφαση για την επιδρομή στο έδαφος του Ισραήλ, την οποία χαιρέτισε, «ήταν 100% παλαιστινιακή» και η επιτυχία της βασίστηκε στην απόλυτη μυστικότητα, αρνούμενος έτσι

ΤΗΣ ΝΑΤΑΣΑΣ ΜΠΑΣΤΕΑ

κάθε εμπλοκή τόσο της δικής του οργάνωσης όσο και του Ιράν. Ο ίδιος ισχυρίστηκε ότι η Χεζμπο-

λάχ – η οποία παραδέχθηκε πως έχει χάσει ήδη 57 μαχητές της – έχει ήδη εισέλθει στον πόλεμο από τις 8 Οκτωβρίου και εντέλει τις επιχειρήσεις της, αναγκάζοντας το Ισραήλ να διατηρήσει στην περιοχή σημαντικές στρατιωτικές δυνάμεις, χωρίς ωστόσο να ανοίξει τα χαρτιά του για τις επόμενες κινήσεις του. Αφού δε χαρακτήρισε «άνευ προηγούμενου από το 1948» τις συγκρούσεις στα σύνορα Ισραήλ - Λιβάνου και σημείωσε ότι η περαιτέρω κλιμάκωση και ένας περιφερειακός πόλεμος είναι πιθανά σενάρια, έθεσε δύο βραχυπρόθεσμους στόχους: τον τερματισμό του πολέμου στη Γάζα και τη νίκη της Χαμάς.

Την ίδια στιγμή, ο πρωθυπουργός του Ισραήλ, Μπενιαμίν Νετανιάου, μετά τη συνάντησή του

1. ΕΙΝΑΙ ΝΕΚΡΗ Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΡΑΤΩΝ;

Μέσο: ΤΑ ΝΕΑ

Ημ. Έκδοσης: . . . 04/11/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 04/11/2023

Σελίδα: 47

REUTERS/AMIR COHEN

θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια του ισραηλινού κράτους. Επιπλέον, το Ισραήλ έχει περάσει δεκαετίες κτίζοντας οικισμούς και άλλες υποδομές σχεδιασμένες ώστε να προσαρτίσουν ουσιαστικά μεγάλο κομμάτι της Δυτικής Οχθής και να καταστήσουν την πιθανότητα ενός συνεκτικού παλαιστινιακού κράτους αδύνατη – η σημερινή κυβέρνηση έχει, φυσικά, επικαλέσει την εποικιστική δραστηριότητα, αντιμετωπίζοντας τη Δυτική Οχθή ως κομμάτι μιας «Ιουδαίας και Σαμάρειας» επί της οποίας οι Εβραίοι έχουν αυτοδίκαιο έλεγχο. Η Παλαιστινιακή Αρχή, που ελέγχει κομμάτια της Δυτικής Οχθής, είναι εξαιρετικά αποδυναμωμένη, με έναν υπέργηρο ηγέτη, και απαξιωμένη στα μάτια πολλών Παλαιστίνιων. Όσο για τη Γάζα, κανένας δεν γνωρίζει σε ποια κατάσταση θα βγει από το χάος.

Ισραηλινοί στρατιώτες επιβαίνουν σε άρμα μάχης στα σύνορα μεταξύ του Ισραήλ και της Λωρίδας της Γάζας

ΠΡΙΝ ΚΑΝ ΞΕΚΙΝΗΣΕΙ αυτός ο πόλεμος, μόλις ένα 33% των Παλαιστίνιων και ένα 34% των ισραηλινών Εβραίων στήριζαν τη λύση των δύο κρατών – τα χαμηλότερα ποσοστά από τις αρχές της δεκαετίας του 1990.

ΓΙΟΥΣΕΦ ΜΟΥΝΑΓΙΕΡ

«Το ένα κράτος είναι η επιτόπια πραγματικότητα»

ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ο Γιουσέφ Μουναγιέρ, ένας παλαιστίνιος πολίτης του Ισραήλ που ηγείται του Προγράμματος «Παλαιστίνη/Ισραήλ» στο Arab Center της Ουάσιγκτον, είχε κηρύξει νεκρή τη λύση των δύο κρατών, με άρθρο του στο «Foreign Affairs», ήδη από το 2019. Έχει έρθει η ώρα, έγραφε τότε, «να εξεταστεί η μοναδική εναλλακτική λύση που έχει πιθανότητες να προσφέρει ειρήνη διαρκείας: ίσα δικαιώματα για τους Ισραηλινούς και τους Παλαιστίνιους σε ένα ενιαίο, κοινό κράτος». Υπέρ αυτής της θέσης είχε ταχθεί έναν χρόνο αργότερα και ο Πίτερ Μπίενχαρτ, ένας ορθόδοξος εβραϊός δημοσιογράφος – τα άρθρα τους, και άλλα σαν αυτά, επανέφεραν την προσοχή σε μια αντίστοιχη πρόταση που είχε κάνει το 1999 ο σπουδαίος παλαιστινιο-αμερικανός διανοούμενος Εντουαρντ Σαϊντ.

Σε πρόσφατη συνέντευξη του στο «Mother Jones», ο Μουναγιέρ επέμεινε πως η λύση του ενός κράτους είναι μονόδρομος: γιατί το ένα κράτος είναι η «επιτόπια πραγματικότητα», γιατί εφόσον συνοδεύεται με ίσα δικαιώματα για όλους θα προσφέρει «αξιοπρέπεια και δημοκρατική εκπροσώπηση» σε όλους τους παλαιστινιακούς πληθυσμούς, γιατί η ισονομία και οι πολιτικές κατασκευές που εγγυώνται τα δικαιώματα των πολιτών μπορούν να κάνουν θαύματα όσον αφορά «τον μετριασμό των συγκρούσεων και της βίας»... Δημοσκοπήση που διενεργήθηκε τον περασμένο Ιανουάριο, ωστόσο, έδειξε πως μόλις ένα 20% των ισραηλινών Εβραίων και ένα 23% των Παλαιστίνιων θα στήριζαν ένα δημοκρατικό κράτος με ίσα δικαιώματα για όλους. «Αυτό που λένε Ισραηλινοί και Παλαιστίνιοι είναι πως θέλουν να απαλλαγούν οι μιν από τους δε. Δεν είναι απαραίτητα επειδή αδυνατούν να φανταστούν να το ζουν μαζί. Είναι επειδή οι εμπειρίες της επαφής τους είναι εμπειρίες συγκρούσεως» επιμένει ο Μουναγιέρ. «Οι κοινές γνώμες μπορούν να αλλάξουν» προσθέτει. Προς το παρόν, πάντως, συμφωνεί πως το πλέον επείγον, «δεν θέλει καμία απολύτως σκέψη», είναι μια κατάπαυση του πυρός.

για εισβολή στο Ισραήλ»

με τον υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ, ξεκαθάρισε πως δεν πρόκειται να υπάρξει εκκευρία, έστω και προσωρινή, χωρίς την απελευθέρωση του συνόλου των ομήρων που κρατούνται στη Γάζα. Από την πλευρά του, ο Αντονι Μπλίνκεν τάχθηκε υπέρ των «προσωρινών παύσεων» στις συγκρούσεις και επανέλαβε πως οι ΗΠΑ είναι «αποφασισμένες να μην επιτρέψουν το άνοιγμα ενός δεύτερου ή τρίτου μετώπου σε αυτή τη σύγκρουση».

Τέλος, έγινε γνωστό ότι κηδε επιλήψαν τα κτήρια τόσο του Γαλλικού Ινστιτούτου όσο και του Γαλλικού Πρακτορείου Ειδήσεων στη Γάζα, χωρίς να υπάρξουν θύματα. Επίσης, χτυπήθηκε κομβόι με ασθενοφόρα, με τις πληροφορίες να κάνουν λόγο για πολλούς νεκρούς.

ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗ ΓΑΖΑ μέσω Αιγύπτου προετοιμάζεται να στείλει η Ελλάδα. Σύμφωνα με όσα δήλωσε στη Βουλή ο υπουργός Εξωτερικών, Γιώργος Γεραπετρίτης, τη Δευτέρα αναμένεται να αναχωρήσει ένα C-130 με είδη πρώτης ανάγκης, τρόφιμα, φάρμακα και νερό, τα οποία θα προωθηθούν στη Γάζα. Το ελληνικό αεροσκάφος αναμένεται να προσγειωθεί στην Αίγυπτο και η βοήθεια θα μεταφερθεί μέσω και της Ερυθράς Ημισελήνου στη Ράφα. Παράλληλα η Ελλάδα συμμετέχει στην προσπάθεια που γίνεται με Γαλλία και Κύπρο προκειμένου να δημιουργηθεί ένας ανθρωπιστικός διάδρομος προς τη Γάζα, διά θαλάσσης. Ένα έργο, όπως παραδέχτηκε ο Γεραπετρίτης, με «εξαιρετικά μεγάλη τεχνική δυσκολία καθώς δεν υπάρχει ασφαλής λιμάνος στη Γάζα».

ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΓΑΒΟΥΝΕΑΗ

Σενάρια για την επόμενη μέρα

Η εμπειρία δείχνει ότι τελικά δεν είναι τόσο δύσκολο να ξεκινήσει ένας πόλεμος – αρκεί η βούληση του επιτιθέμενου, είτε είναι μια χώρα, όπως η Ρωσία στην Ουκρανία, είτε μια τρομοκρατική οργάνωση, όπως η Χαμάς, που επιλέγει την αποκρουστική βία ως εργαλείο εκτροχιασμού μιας ατελείως διαδικασίας ειρήνευσης. Η δυσκολότερη απόφαση του πολέμου είναι ο τρόπος με τον οποίο αυτός θα τελειώσει – και τι θα γίνει την επόμενη ημέρα.

Είναι ενιαία η πολιτική γραμμή όλης της διεθνούς κοινότητας για τη δημιουργία δύο κρατών στην ίδια γεωγραφική περιοχή. Και η αλήθεια είναι ότι ιστορικά κάθε μεγάλος αναβρασμός ακολουθείται από μια γενναία απόπειρα συμφιλίωσης λίγα χρόνια μετά στο Camp David, στο Οσλο, στις «Συμφωνίες του Άβρααμ». Πώς ακριβώς όμως θα γίνει αυτό; Ποιοι είναι αυτοί (για αυτές δεν γίνεται λόγος!) που θα καθίσουν στο τραπέζι για να καθορίσουν το μέλλον των λαών τους;

Το Ισραήλ, σοκαρισμένο από την αποτυχία του να αποσύρει την επίθεση, βρίσκεται στα απόλυτα όρια της αναλογικότητας που – υπενθυμίζω – είναι αναγκαίο στοιχείο των κανόνων του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και βυθίζεται ήδη στην άβυσσο της απανθρωποποίησης: όταν ο εχθρός αποπροσωποποιείται, χάνει την ανθρωπινή του υπόσταση, είναι ευκολότερο να αντιμετωπιστεί ως στόχος χωρίς να ενδιαφέρει αν βρίσκεται σε σχολεία, νοσοκομεία ή χώρους λατρείας – γιατί όλοι ξέρουμε ότι μόνο άνθρωποι βρίσκονται εκεί. «Σκοτώστε τις κατσαρίδες» ήταν η κραυγή με την οποία ξεκίνησε η γενοκτονία στη Ρουάντα: γιατί να μην εξοντώσεις κάτι σιχαμένο; Μόνο που το Ισραήλ γνωρίζει καλύτερα: είναι η μοναδική δημοκρατία στην περιοχή και το αποδεικνύει με εβδομάδες διαδηλώσεων, έντονο πολιτικό διάλογο, ισχυρό αντιπολιτευόμενο λόγο σε μια κυβέρνηση που ζήτησε τη δόξα άλλων, που προστατεύονται περικλείστοι στην Ευρώπη και φρουρούνται από οκεανούς. Αν η ισραηλινή κοινωνία αφήσει να καθούν οι δημοκρατικές αξίες και αρχές πάνω στις οποίες έκτισε, με αίμα και πόνο και δάκρυα, μνημείο τιμής στα εκατομμύρια νεκρών του Ολοκαυτώματος, έμπρακτα αποδείξει τον «ποτέ ξανά» ως επαχθής επιβίωση και όχι απλώς ευχή, θα έχει ακυρώσει τον τρόπο ζωής της και, πολύ απλά, η Χαμάς θα έχει κερδίσει.

Και από την άλλη πλευρά, ποιος θα μιλήσει για τον παλαιστινιακό λαό 75 χρόνια μετά τη nakba, την καταστροφή; Μια οργάνωση που όχι απλώς δεν πιστεύει στη δημοκρατική κοινωνία και τις ελευθερίες της, αλλά πετά ομοφυλόφιλους από τις ταράτσες, κρατά τις γυναίκες της μακριά από την οικονομική ζωή και τα κέντρα λήψης αποφάσεων, εξαφανίζει το διαφορετικό, καταπινίγει κάθε διαφορετική φωνή και χρησιμοποιεί αθώους ευάλωτους ανθρώπους, άνδρες, γυναίκες και παιδιά, ως ασπίδα προστασίας των μακπτόν της, κατά ρητή παράβαση των κανόνων του πολέμου, που δεν βρίσκονται μόνο σε συμβάσεις αλλά κυρίως στην κοινή αντίληψη του ανθρωπισμού. Η Παλαιστινιακή Αρχή στη Δυτική Οχθή κείται παραμερισμένη και τελικός απλώς αδιάφορη, βυθισμένη στη διαφθορά των λίγων και τη φτώχεια των πολλών, αιωρούμενη μεταξύ της ταπεινώσεως από μικρές καθημερινές πράξεις κατοικής επιβολής από τον ισραηλινό στρατό και της βίαιης αποστέρησης ζωτικής επικράτειας από τους εποίκους. Με ποιον τρόπο θα εξασφαλιστεί η πολιτική λύση, που πάντοτε (πρέπει να) συνοδεύει τη στρατιωτική ήττα της τρομοκρατίας, που θα επιτρέψει να αναδυθεί μια νέα γενιά παλαιστίνιων ηγετών που θα ζεπεράσουν το μίσος και το αίμα, θα αναγνωρίσουν το δικαίωμα του Ισραήλ να ζήσει και θα εξασφαλίσουν την ανάγκη του δικού τους λαού να ζήσει καλύτερα, πλουσιότερα, με μεγαλύτερη ελευθερία και επιτέλους μια αίσθηση προοπτικής; Αν η διεθνής κοινότητα θέλουμε να είμαστε χρήσιμοι, αυτή είναι η προσπάθεια στην οποία θα πρέπει να επενδύσουμε με ένταση και πειθώ, υπευθυνότητα και ενουαίσθηση, οικονομικά κίνητρα και καλύτερη διαμεσολάβηση για το καλό ταλαιπωρημένων λαών αλλά κυρίως για τη μακροπρόθεσμη ειρήνευση της γειτονιάς μας.

Η Μαρία Γαβουνεάη είναι καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου στη Νομική Σχολή του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και γενική διεύθυντρια στο Ελληνικό Ινστιτούτο Ευρωπαϊκής & Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΙΛΙΑΜΕΤ).